

POSUDEK OPONENTA HABILITAČNÍ PRÁCE

Masarykova univerzita

Uchazeč

RNDr. Hana Svobodová, Ph.D.

Habilitační práce

Outdoor education as a powerful way of teaching and learning

Oponent

prof. PaedDr. Štefan Porubský, PhD.

**Pracoviště opONENTA,
institute**

Pedagogická fakulta Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici (SR)

Predložený a posudzovaný habilitačný text RNDr. Hany Svobodovej, Ph.D. pod názvom Outdoor education as a powerful way of teaching and learning je súborom šiestich už publikovaných prác autorky, z ktorých všetky sú s jej významným autorským podielom v spoluautorstve s inými autormi. Uvedených šesť textov je doplnených úvodnou staťou, v ktorej autorka zhrňujúcim spôsobom objasňuje v čom, z jej pohľadu, spočíva koncepcná konzistentnosť predložených textov. Ide skutočne o texty, ktoré sa venujú z rozmanitých aspektov problematike outdoorovej edukácie (terénna výučba). Tematika je rámcovaná dvomi špecifikami – ide o „curriculum-based outdoor education (OE)“ so zameraním na vyučovací predmet geografia, resp. na vzdelávací obsah v oblasti geografie. Ako autorka upozorňuje, špecificky v českých podmienkach má uvedená problematika (OE) množstvo nepreskúmaných dimenzií a to ako v rámci samotného odboru, tak aj v jej kurikulárnej (cross-curricular) dimenzii (s. 9). Je to jej argumentačné východisko zdôvodňujúce skutočnosť, že všetky uvedené publikácie vznikli ako výstupy z riešených projektov ako dielo autorských kolektívov, čo je z môjho pohľadu úplne v poriadku. V druhom pláne tým implicitne dokladá svoju odbornú spôsobilosť tímovej spolupráce aj na interdisciplinárnej báze (explicitne v textoch č. 5 a 6).

Výber predložených šiestich prác (všetky v anglickom jazyku) má dokladovať, že autorka sa danej problematike (OE) venuje systematicky a dlhodobo (od roku 2014) a to jednak v oblasti jej teoretického rozpracovania, vedeckého skúmania i v aplikačnej rovine smerom do vzdelávacej praxe v školách. Ako sama uvádza (s. 14), vzrastajúca relevancia problematiky a nedostatok jej poznania v ČR ju viedli (spolu s výskumným tímom) k úsiliu o jej hlbšiu analýzu a poznanie, hlavne v oblasti geografického vzdelávania, s dôrazom na oblasť projektovaného, implementovaného a dosiahnutého kurikula v českých školách.

Pre správne pochopenie autorkinho prístupu k problematike (OE), venovala v úvodnej časti textu pozornosť aj vymedzeniu chápania pojmu „outdoor education“ ako zastrešujúcej kategórie vzťahujúcej sa k vzdelávacím aktivitám realizovaným mimo školy, ktoré ilustračne špecifikuje (s. 15). Takto vymedzená kategória OE je uplatnená v texte čl. 1, 3 a 4. Táto kategória je potom ďalej rozvíjaná, resp. špecifikovaná tak, aby lepšie vystihovala autorský zámer interkonektivity kategórie so školským geografickým vzdelávaním. Preto zavádza v zahraničnej literatúre zaužívaný pojem „curriculum-based outdoor education“, ktorým sa vyjadruje požiadavka, aby OE bolo realizované učiteľom a nie externou inštitúciou a v teréne, čo sa uplatnilo v čl. 5 a 6. V tejto súvislosti upozorňuje na to, že OE je síce integrálnou súčasťou národného kurikula, ale v očakávaných výstupoch nereflektuje modernú koncepciu OE založenú na problémových úlohách - problem-oriented tasks (s. 17). Konštatujem, že je

na škodu veci absencia bližšej špecifikácie toho, čo sa skrýva za pojmom „problem-oriented tasks“, ktorý môže mať rozmanité konotácie, podobne ako je to v prípade pojmu „curriculum-based outdoor education“, a to j napriek tomu, že v prezentovaných publikáciách implicitne to obsiahnuté je (napr. čl. 1).

Autorkino konštatovanie, že problematike OE nie je v českých podmienkach uchopovaná v adekvátnom rozsahu a obsahu sa opiera o výskumné zistenia dokumentované príspevkom č.1. Ide o zistenia, ktoré súvisia s poňatím a spôsobom uplatnenia OE vo vzdelávacom procese v českých základných školách. Obsahová analýza školských vzdelávacích programov vybranej vzorky škôl je doplnená štruktúrovanými rozhovormi s učiteľmi

Šesť prezentovaných textov publikovaných príspevkov v časopisoch a kapitol v knihách dokumentuje vývoj výskumných zámerov, metodologických prístupov a metodických postupov autorky v časovom slede medzi rokmi 2016 až 2021. Príspevky nie sú zoradené v časovom slede, ale ich zoradenie sleduje skôr zámer dokumentovať širší kontext vedeckého záujmu autorky v oblasti OE a to v oblasti jej prínosov pre pedagogickú prax (3.3), pre pedagogický výskum (3.4) a pre interdisciplinárnu spoluprácu (3.5).

Prínos pre pedagogickú prax je dokumentovaný príspevkom č. 2, ktorým autorka (resp. autorský tím) reaguje na nedostatok podporného metodického materiálu pre prípravu a implementáciu OE. Vychádza z princípov implementácie OE do školského kurikula sformulovaného v príspevku č. 1. a z obsahovej analýzy národného kurikula. Na realizovanej prípadovej štúdií dokumentuje spôsob implementovania a realizácia OE na úrovni školy. Prípadová štúdia v podmienkach základnej školy v Brne je prezentovaná ako model použiteľný v širšom národnom kontexte.

Dokumentácia prínosu pre pedagogický výskum tvorí jadro posudzovaného textu. V tomto smere koncipuje autorka štyri čiastkové ciele sledujúce: a) pozíciu OE v kurikule geografie v rámci školských vzdelávacích programov vybraných škôl (príspevok č. 6), b) rozsah implementácie OE do vzdelávacieho procesu základných škôl (príspevok č. 1), c) postoje učiteľov, žiakov a ich rodičov k uplatňovaniu OE vo výučbe v základných školách (príspevok č. 3) a d) meranie účinku OE na fyzický rozvoj žiakov (príspevok č. 4).

Prínos pre interdisciplinárnu spoluprácu je dokladovaný príspevkom č. 5, ktorý sleduje, ako je možné rozvíjať interdisciplinárnu kooperáciu medzi predmetmi telesná výchova a geografia na základe príkladov z ČR, Slovinska a Dánska.

Predloženými prácami a ich sumarizujúcim uvedením autorka preukázala dostatočný vhlad do danej problematiky, ktorý je založený na vlastnom výskume v rámci jej účasti na realizovaných projektoch. Z hľadiska metodológie ide v prevažnej miere o aplikovaný výskum s uplatňovaním kombinovaného výskumného dizajnu. Jeho deklarovným cieľom je prepojenie výskumných zistení na reálnu pedagogickú prax, za účelom vytvárania účelnej metodiky implementácie OE do kurikula geografického vzdelávania v základných školách a jeho uplatňovanie v procesoch výučby, s dôrazom na potrebu interdisciplinárneho prepájania s ďalšími vzdelávacími oblasťami. Autorke pritom ide o uplatňovanie konceptu „curriculum-based outdoor education“, kedy sú aktivity žiakov v teréne prepojené so sledovaním cieľov vymedzených kurikulom a to stratégiami riešenia problémových úloh.

Jednotlivé prezentované príspevky vznikali v určitom časovom rozpätí v rámci rôznych projektov a v rôznych autorských tímov. Je preto prirodzené, že ich obsahová i metodologická stránka, resp. úroveň môže byť odlišná, ale v princípe konštatujem dobre spracované príspevky, čo dokladuje aj skutočnosť že boli recenzované a sú evidované v renomovaných databázach (WoS príspevky č. 1, 3 a 6). Tým autorka preukazuje predpoklady pre projektovanie, realizáciu i vedenie pedagogického výskumu na požadovanej medzinárodne

akceptovanej úrovni. Čo by som uvítal, keby sa autorka bola venovala viac aj teoretickým konceptom na báze ktorých sa vytvárajú jej prístupy a poňatia takých kľúčových kategórií v jej výskumnom snažení v oblasti OE ako sú „curriculum-based outdoor education“, „problem-oriented tasks“ a „cross-curricular dimension of OE“. Je totiž zjavné, že na jednej strane tieto tri faktory sú v súčasnosti nedostatočne riešené v podmienkach ČR a na druhej strane, že do tejto oblasti výskumu a aplikácie jeho výsledkov do pedagogickej praxe projektuje autorka svoje doterajšie aj budúce pôsobenie.

Dotazy oponenta k obhajobě habilitační práce (počet dotazů dle zvážení oponenta)

1. Vaše výskumné zistenia dokladujú, že koncept „curriculum-based outdoor education“ nie je v dostatočnej miere aplikovaný v českých základných školách a aktivity mimo školy sú vnímané skôr ako relaxačno-doplnkové. Aké zmeny v oblasti koncipovania kurikula a vzdelávacích stratégií sú žiadúce, aby sa to zmenilo?
2. OE ako vzdelávacie aktivity v teréne by podľa vášho názoru mali byť založené na báze „problem-oriented tasks“. Objasnite, ako rozumiete tejto kategórii a na akej teoretickej báze je vaše porozumenie založené.
3. Prečo považujete „cross-curricular dimension of OE“ za efektívnejší, resp. účelnejší z hľadiska dosahovania didaktických zámerov/cieľov OE, v porovnaní s prístupmi, ktoré sa realizujú v rámci odborových didaktík ako vzájomne izolovaných kurikulárnych štruktúr?

Závěr

Habilitační práce Hany Svobodové „Outdoor education as a powerful way of teaching and learning“ **splňuje** požiadavky standardne kladené na habilitační práce v oboru Pedagogika.

[Banská Bystrica]

Dne 24. 9. 2023

podpis

HABILITATION THESIS REVIEWER'S REPORT

Masaryk University

Applicant

RNDr. Hana Svobodová, Ph.D.

Habilitation thesis

Outdoor education as a powerful way of teaching and learning

Reviewer

prof. PaedDr. Štefan Porubský, PhD.

Reviewer's home unit, institution

Matej Bel University (SR), Faculty of Education

The submitted habilitation text of RNDr. Hana Svobodová, Ph.D., which is here being reviewed, entitled *Outdoor education as a powerful way of teaching and learning* is a collection of six already published works of the author, all of which are written with her significant authorial contribution in co-authorship with other authors. The six texts are accompanied by an introductory essay in which the author explains in a summarizing manner where, from her point of view, the conceptual consistency of the texts lies. These are indeed texts that deal with various aspects of the issue of outdoor education (field education). The topic is framed by two specific aspects - it is "curriculum-based outdoor education (OE)" with a focus on the teaching of geography, or on educational content in the field of geography. As the author points out, specifically in the Czech context, the above-mentioned topic (OE) has a number of unexplored dimensions both within the field of study itself and in its curricular (cross-curricular) dimension (p. 9). It is her line of argumentation justifying the fact that all the publications mentioned above were produced as outputs of projects undertaken as the work of teams of authors, which is perfectly fine from my point of view. On another level, she thereby implicitly demonstrates her expertise in teamwork also on an interdisciplinary basis (explicitly in texts 5 and 6).

The selection of the six papers presented (all in English) is intended to prove that the author has had a systematic and long-term interest (since 2014) in the subject (OE) both in terms of its theoretical elaboration, scientific research and application towards educational practice in schools. As she herself states (p. 14), the increasing relevance of the issue and the lack of its understanding in the Czech Republic led her (together with her research team) to strive for its deeper analysis and understanding, especially in the field of geography, with an emphasis on the area of designed, implemented and achieved curriculum in Czech schools.

For a proper understanding of the author's approach to the issue (OE), the candidate also paid attention in the introductory part of the text to the definition of the understanding of the term "outdoor education" as an umbrella category referring to educational activities implemented outside the school, which she specifies in an illustrative way (p. 15). The category of OE is defined and used in this way in the text of Articles 1, 3 and 4. This category is then further developed or specified so as to better capture the author's intention of the interconnectivity of this category with school-based geography education. It therefore introduces the term 'curriculum-based outdoor education', which is established in international literature, to express the requirement that OE should be delivered by the teacher rather than by an external institution and outdoors, which appears in Articles 5 and 6. In this context, the author also points out that although OE is an integral part of the national curriculum, it does not reflect the

modern concept of OE based on problem-oriented tasks in its expected outcomes (p. 17). I note that the lack of further specification of what is behind the term 'problem-oriented tasks', which can have diverse connotations, as is the case of the term 'curriculum-based outdoor education', is detrimental to the cause, despite the fact that it is implicitly included in the publications presented (e.g. article 1).

The author's observation that the OE issue is not adequately grasped in the Czech context is based on the research findings documented in paper 1. These findings are related to the conception and method of application of OE in the educational process in Czech primary schools. The content analysis of the school curricula of the selected sample of schools is complemented by structured interviews with teachers

The six presented texts of published journal articles and book chapters document the development of the author's research aims, methodological approaches and methodological practices in the period of time from 2016 to 2021. The papers are not arranged in chronological order, but instead their ordering follows the intention to document the broader context of the author's scholarly interest in the field of OE, namely in terms of her contributions to educational practice (3.3), to research in education (3.4) and to interdisciplinary collaboration (3.5).

The contribution to educational practice is documented in paper 2, in which the author (or the author's team) responds to the lack of supportive methodological material for the preparation and implementation of OE. It is based on the principles of the implementation of OE in the school curriculum formulated in paper 1 and on the content analysis of the national curriculum. The candidate documents the way OE is implemented and delivered at school level through a case study which she carried out. The case study in the conditions of a primary school in Brno is presented as a model applicable also in a broader national context.

The evidence of the candidate's contribution to educational research forms the core of the text under review. In this regard, the author conceives four sub-objectives pursuing: a) the position of OE in the geography curriculum within the school curricula of selected schools (paper 6), b) the extent of OE implementation in the educational process of primary schools (paper 1), c) the attitudes of teachers, pupils and their parents towards the application of OE in primary school teaching (paper 3), and d) the measuring of the effect of OE on the physical development of pupils (paper 4).

The contribution to interdisciplinary cooperation is illustrated in paper 5, which traces the ways in which interdisciplinary cooperation between the subjects of physical education and geography can be developed, using examples from the Czech Republic, Slovenia and Denmark.

By presenting and summarising the papers, the author has demonstrated sufficient insight into the subject, based on her own research as part of her participation in the projects she has conducted. In terms of methodology, this is mostly applied research with the use of a mixed methods research design. Its stated aim is to link research findings to real educational practice, in order to develop a purposeful methodology for the implementation of OE in the curriculum of geography education in primary schools and its application in teaching processes, with emphasis being put on the need for interdisciplinary links with other fields of education. In doing so, the author is concerned with the application of the concept of "curriculum-based outdoor education", where pupils' activities taking place outdoors are linked to the fulfilment of the objectives defined by the curriculum through problem-solving strategies.

The individual papers presented here were written over a period of time within different projects and by different teams of authors. It is therefore natural that their content and methodological aspects or their standard may be different, but in principle I note well prepared papers, which

is confirmed by the fact that they have been peer-reviewed and are registered in reputable databases (WoS papers No. 1, 3 and 6). Thus, the author demonstrates her competence to design, implement and conduct educational research at the required, internationally accepted level. What I would have liked to see is more attention given to the theoretical concepts underlying her approaches and conceptions of such key categories in her research endeavours in the field of OE as "curriculum-based outdoor education", "problem-oriented tasks" and "cross-curricular dimension of OE". Indeed, it is evident that, on the one hand, these three factors are still insufficiently addressed in the conditions in the Czech Republic and, on the other hand, that the author is projecting her current and future activities into this area of research and the application of its results in educational practice.

Opponent's questions for the defence of the habilitation thesis (number of questions at the opponent's discretion)

1. Your research findings prove that the concept of "curriculum-based outdoor education" is not sufficiently applied in Czech primary schools and activities taking place outside school are perceived more as relaxation and as being complementary. What changes in curriculum design and educational strategies are desirable to change this?
2. In your opinion, OE conceived as educational field-based (outdoor) activities should be based on "problem-oriented tasks". Explain how you understand this category and in what theoretical basis your understanding is grounded.
3. Why do you consider the "cross-curricular dimension of OE" to be more effective or efficient in terms of achieving the didactic aims/objectives of OE, compared to the approaches implemented within the individual subject didactics conceptualized as isolated curricular structures?

Conclusion

The habilitation thesis entitled "Outdoor education as a powerful way of teaching and learning" by Hana Svobodová **fulfils** requirements expected of a habilitation thesis in the field of Pedagogy.

[Banská Bystrica]

On 24th September 2023

Štefan Porubský
signature

Ověření překladačnou komisí: